GIOVANNI PITRUZZELLA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. március 10.[1]

C-22/21. sz. ügy

SRS,
AA
kontra
Minister for Justice and Equality

(a Supreme Court [legfelsőbb bíróság, Írország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A tagállamok területén való szabad mozgáshoz és szabad tartózkodáshoz való jog – Kedvezményezettek – Más családtagok – Az európai uniós polgárral egy háztartásban élő családtag – Az uniós polgárral élő harmadik országbeli állampolgár unokatestvér – Függőség – Feltételek – Nemzeti hatóságok általi vizsgálat – Kritériumok – Mérlegelési mozgástér – Korlátok”

I. Bevezetés

1. A pakisztáni származású SRS 1978-ban született. 1997 óta az Egyesült Királyságban élt a családjával. 2013-ban brit állampolgárságot szerzett. A pakisztáni állampolgárságú AA 1986-ban született, SRS unokatestvére. AA pakisztáni egyetemi tanulmányokat követően 2010-ben az Egyesült Királyságban folytatta tanulmányait. Akkoriban tanulmányi vízummal rendelkezett, amely 2014. december 28-án járt le. Az Egyesült Királyságban való tartózkodása alatt AA végig Londonban, az SRS testvére tulajdonában álló lakásban élt SRS-szel, valamint SRS szüleivel és más családtagjaival. SRS bérleti díjat fizetett e testvér részére. 2014. február 11-én SRS és AA egyéves közös bérleti szerződést kötöttek e testvérrel.

2. 2015 januárjában SRS munkavégzés miatt Írországba költözött. 2015 márciusában AA csatlakozott hozzá Írországban, és azóta is vele él. AA 2015. június 24-én, vízum nélküli írországi tartózkodása idején, az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet[2] az ír jogba átültető, a European Communities (Free Movement of Persons) (No. 2) Regulations 2006 (a személyek szabad mozgásáról szóló európai közösségi rendeleteket átültető, 2006. évi

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.

2. sz. rendelet) (a továbbiakban: 2006. évi ír rendelet)[3] alapján, európai uniós polgár családtagjaként tartózkodási kártya kiállítását kérte az ír hatóságoktól. A 2006. évi ír rendelet 7. cikke ugyanis arról rendelkezett, hogy a több mint három hónapja Írországban tartózkodó uniós polgár „engedéllyel rendelkező családtagja" tartózkodási kártyát igényelhet.

3. A 2006. évi ír szabályozás 2. cikkének (1) bekezdése értelmében uniós polgár „engedéllyel rendelkező családtagja" „bármely olyan családtag, állampolgárságától függetlenül, aki nem minősül az uniós polgár feljogosított családtagjának, és aki származási országában, szokásos tartózkodási helyén vagy korábbi tartózkodási helyén a) az uniós polgár eltartottja, b) az uniós polgárral egy háztartásban élő családtag, c) súlyos egészségügyi okok miatt szigorúan megköveteli az uniós polgár személyes gondoskodását".

4. Ily módon AA nem azt állította, hogy uniós polgár 2004/38 irányelv[4] 2. cikke 2. pontjának értelmében vett családtagja. AA ellenben arra hivatkozott, hogy SRS eltartottja, de legalábbis SRS-szel egy háztartásban él.

5. Márpedig a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja szerint „[a]z érintett személyek saját jogon való szabad mozgásának és tartózkodásának sérelme nélkül, a fogadó tagállamnak a nemzeti jogszabályaival összhangban meg kell könnyítenie az alábbi személyek beutazását és tartózkodását: a 2. cikk 2. pontjának hatálya alá nem tartozó más családtagok, állampolgárságukra tekintet nélkül, akik abban az országban, amelyből érkeznek, az elsődleges tartózkodási joggal rendelkező uniós polgár eltartottjai, vagy vele egy háztartásban élnek, vagy akik súlyos egészségügyi okokból kifejezetten az uniós polgár személyes gondoskodását igénylik".

6. 2015. december 21-én a Minister for Justice and Equality (igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter, Írország) lényegében azon megfontolás alapján utasította el AA kérelmét, hogy AA nem terjesztett elő elegendő bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy SRS eltartottja, vagy hogy vele egy háztartásban él. A miniszter többek között megállapította, hogy amióta SRS az uniós polgár jogállást megszerezte, az az időtartam, amelynek során SRS AA-val az Egyesült Királyságban tényleges együtt lakott, kevesebb mint két év volt, és hogy SRS szülei, bátyja és nővére ugyanazon a londoni címen laknak, és még ha bebizonyosodik is, hogy AA ezen a lakcímen tartózkodik, ez nem elegendő annak megállapításához, hogy SRS-szel egy háztartásban él. Ami AA SRS-től való anyagi függőségét illeti, az véleménye szerint nem kellőképpen dokumentált.

7. A további bizonyítékok benyújtása után SRS és AA az igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter határozatának felülvizsgálatát kérte. Utóbbi 2016. december 21-én ugyanezen okok miatt megerősítette a 2015. december 21-i határozatát, és úgy ítélte meg, hogy még ha ugyanazon a címen is laknak az Egyesült Királyságban, nem nyert bizonyítást, hogy – amint azt a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja előírja – SRS ténylegesen a „háztartás feje" volt, amikor AA Londonban vele élt.

8. AA és SRS megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be e határozattal szemben a High Court (felsőbíróság, Írország) előtt. SRS ismételten részletesen ismertette e bíróság előtt a londoni együttlakásuk során az unokatestvérének nyújtott anyagi támogatást, és azt állította, hogy

[3] S.I. 656. sz., 2006.

[4] E rendelkezés értelmében az uniós polgár „családtagjának" kell tekinteni az uniós polgár házastársát vagy regisztrált élettársát, az uniós polgár, valamint annak házastársa vagy regisztrált élettársa egyenesági leszármazottait, akik 21. életévüket nem töltötték be vagy eltartottak, és végül az uniós polgár, valamint házastársa vagy regisztrált élettársa eltartott egyenesági felmenőit. Az ír szabályozás értelmében ők a „feljogosított" családtagok.

tekintettel szülei előrehaladott életkorára és testvére huzamosabb ideig tartó pakisztáni tartózkodására ő az egyetlen aktív személy a háztartásában. A 2018. július 25-i ítéletében a High Court (felsőbíróság) az SRS és AA által előterjesztett keresetet elutasította amiatt, hogy AA nem minősül sem SRS eltartottjának, sem pedig olyan személynek, aki egy olyan háztartásban él vele, amelynek SRS a feje, ugyanakkor elismerte, hogy ez egy homályos fogalom, és sehol sincs meghatározva.

9. AA és SRS fellebbezést terjesztett a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság, Írország) elé azt állítva, hogy az elsőfokú bíróság túlzottan megszorítóan értelmezte az uniós polgárral „egy háztartásban élő családtag” fogalmát. A Court of Appeal (fellebbviteli bíróság) 2019. december 19-i ítéletében, bár ismételten hangsúlyozta e fogalom értelmezésének nehézségeit, ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy az ugyanazon a lakcímen való puszta együttlakás nem tekinthető elegendőnek annak megállapításához, hogy AA és SRS ugyanabban a háztartásban élnek, amelynek SRS a feje. Megállapította, hogy ahhoz, hogy a családtag az uniós polgárral egy háztartásban élőnek minősüljön, a család szerves része kell, hogy legyen, és a belátható vagy észszerűen belátható jövőben is annak kell maradnia. Ezenkívül nem pusztán kényelmi okokból kell, hogy együtt lakjon az uniós polgárral, hanem érzelmi és szociális okokból is.

10. A mindezidáig pervesztes AA és SRS úgy határozott, hogy egy utolsó jogorvoslattal élnek a kérdést előterjesztő bíróságnál, amelyet 2020. július 20-án éppen az uniós polgárral „egy háztartásban élő családtag” fogalma meghatározásának, valamint annak kérdésében engedélyeztek, hogy meg kell-e követelni, hogy ezen uniós polgár ténylegesen e háztartás feje legyen.[5]

11. Az egy és olyan háztartáshoz való tartozás feltételét illetően, amelynek az uniós polgár a feje, az igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter továbbra is azt az álláspontot képviseli, hogy a családtag puszta együttlakása, esetlegesen az uniós polgár által nyújtott anyagi támogatással együtt nem elegendő annak megállapításához, hogy az így elszállásolt és támogatott családtag az uniós polgárral egy háztartásban él. A miniszter emlékeztet arra, hogy AA Unió területén való tartózkodása a tanulmányokra korlátozódott, és hogy az SRS testvérével a lakáshasználatra kötött bérleti szerződés is korlátozott volt. Semmi nem enged arra következtetni, hogy az életközösség AA tanulmányai után is fennmaradt. Ezenkívül a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontját annak szem előtt tartásával kell értelmezni, hogy milyen hatása van egy esetleges tartózkodási engedélyt megtagadó határozatnak az uniós polgárt megillető szabad mozgás tényleges gyakorlására. Márpedig megállapítást nyert, hogy SRS AA nélkül utazott Írországba. Fenn kell tartani bizonyos értelmezési következetességet is, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének értelmezése az e rendelkezésben említett családtagok számára ne eredményezzen végső soron kedvezőbb helyzetet – annak ellenére, hogy főszabály szerint ezen irányelv kevésbé védi őket – a szóban forgó irányelv 2. cikkének 2. pontjában említett nukleáris család tagjainak helyzetéhez képest.

12. AA és SRS a maguk részéről azzal érvelnek, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének nyelvi változatai eltérnek, és hogy az angol nyelvi változat a háztartás „feje” minőségéhez kapcsolódó további feltételt tartalmaz, amely a legtöbb nyelvi változatban nem szerepel. Egyébiránt továbbra is azzal érvelnek, hogy a közeli kapcsolat már kora gyermekkorukban kialakult, amikor még mindketten Pakisztánban éltek, és olyan szoros családi kötelékekre

[5] Azon kérdés, hogy AA-t a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontjának első esete értelmében vett „eltartottnak” kell-e tekinteni, nem része a kérdést előterjesztő bíróság előtti vitának (lásd az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 21. pontját).

hivatkoznak, amelyek elegendőek ahhoz, hogy AA-t SRS e rendelkezés értelmében vett „családtagjaként" ismerjék el, anélkül, hogy ezen túlmenően követelmény lenne annak megállapítása, hogy SRS a háztartás feje.

13. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy lehetséges-e az uniós polgárral „egy háztartásban élő családtag" fogalmának egységes meghatározása. Egyetért azzal, hogy a „háztartás feje" fogalmának használata lehetővé teszi például a pusztán lakótársi helyzeteknek a családi élethez közelebb álló helyzetektől való megkülönböztetését, ugyanakkor elismeri, hogy ez egy nehezen definiálható fogalom. Úgy tűnik továbbá, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontjának nem minden nyelvi változata tartalmaz ilyen hivatkozást. A kérdést előterjesztő bíróság tehát azt a kérdést veti fel, hogy e fogalomnak milyen jelentést kell tulajdonítani abban az összefüggésben, amikor a 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontjában említett családtagok helyzetét is szem előtt kell tartani. Végül megemlíti a 2004/38 irányelv által követett célt, és arra keresi a választ, hogy e cél hogyan segítheti elő hasznosan ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének értelmezését. Ezenkívül abban az esetben, ha az egységes meghatározás nem lehetséges, a kérdést előterjesztő bíróság számos olyan kritériumot javasol, amelyek elősegíthetik az említett fogalom nemzeti bíróságok általi egységes értelmezését. E kritériumok között szerepel többek között az egy háztartásban élés időtartama és célja. Mindenesetre úgy véli, hogy uniós szintű pontosításra van szükség.

14. E körülmények között a Supreme Court (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a Bíróság Hivatalához 2021. január 14-én érkezett előzetes döntéshozatalra utaló határozatával a következő kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatal célra a Bíróság elé:

„1) Meghatározható-e az »uniós polgárral egy háztartásban élő személynek« a [2004/38 irányelv] 3. cikkében szereplő fogalma e fogalomnak az Unió egészében történő egységes alkalmazása érdekében, és ha igen, mi annak fogalommeghatározása?

2) Amennyiben e fogalom nem határozható meg, a nemzeti bíróságoknak milyen állandó tényezőkön alapuló kritériumokat kell bizonyítékként figyelembe venniük az arról történő határozathozataluk során, hogy a szabad mozgás céljából ki minősül az uniós polgárral egy háztartásban élő személynek és ki nem minősül annak?"

15. SRS és AA, az igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter, a cseh, a dán, a holland és a norvég kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett írásbeli észrevételeket a Bíróság elé.

II. Elemzés

A. Előzetes észrevételek

16. Mielőtt rátérnék a Bírósághoz előzetes döntéshozatalra előterjesztett két kérdés vizsgálatára, az alapeljárás tekintetében két pontot kell pontosítanom.

17. Először is megjegyzem, hogy az unokatestvérével egy bizonyos életközösséget folytatni kívánó uniós polgár brit állampolgár. Mivel azonban a tényállás Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból történő kilépése előtti, a kérdést előterjesztő bíróságnak – miután a Bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás során meghozta ítéletét – meg kell vizsgálnia az igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszterhatározatának jogszerűségét és az e határozatban elvégzett értékelések uniós joggal való összeegyeztethetőségét annak

megállapításához, hogy AA az Írországba való 2015-ös beutazásakor nem minősült a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja értelmében SRS-szel egy háztartásban élőnek. Így AA „a [2004/38] irányelv 3. Cikke (2) bekezdése a) és b) pontjának hatálya alá tartozó azon személyek" közé tartozik, „akik az átmeneti időszak vége előtt kérelmezték a beutazásuk és tartózkodásuk megkönnyítését".[6] Ebben az esetben, és ha az ír hatóságok úgy döntenek, hogy visszamenőleges hatállyal a 2015-től 2020-ig tartó időszakra megkönnyítik AA tartózkodását, emlékeztetek arra, hogy ez utóbbi megtartaná a tartózkodási jogát a kilépésről rendelkező megállapodás 10. cikkének (3) bekezdése szerinti átmeneti időszak lejárta után is.[7]

18. Másodszor, az alapeljárás felperesei azzal érveltek, hogy a nemzeti hatóságok AA egyéni helyzetének a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja alapján történő értékelése során tudatosan nem vették figyelembe SRS és AA együttlakásának az SRS uniós polgárságának megszerzése előtti időszakát. E felek ebből azt a következtetést vonták le, hogy így a 2004/38 irányelv szerinti tágabb értelemben vett családtagjaik által benyújtott tartózkodási kérelmek feldolgozása során a honosított uniós polgárok kedvezőtlenebb helyzetbe kerülnek az uniós polgárként született személyekhez képest. Az alperes a maga részéről azzal érvel, hogy a 2015. december 21-i határozat vitatása keretében semmilyen, a korábbi együttlakás kérdésével és az együttlakás kezdő időpontjának meghatározásával kapcsolatos jogalapot sem terjesztettek elő az eljáró nemzeti bíróságok előtt. Amint arra a Bizottság rámutatott, az alapeljárás felei közötti ellentét azt a kérdést veti fel, hogy az uniós polgárság megszerzése előtti családi életet figyelembe lehet-e vagy kell-e venni. Meg kell azonban állapítani, hogy – bármilyen érdekes is legyen – e kérdés megválaszolását nem kérték a Bíróságtól.[8] Az alább következő okfejtések tehát kizárólag a Bírósághoz előzetes döntéshozatalra előterjesztett két kérdésre vonatkoznak, anélkül, hogy azokat úgy lehetne értelmezni, hogy azok megerősítik vagy érvénytelenítik azt a nemzeti döntéshozatali gyakorlatot, amely szerint az uniós polgár és a tartózkodási engedélyt kérő, tágabb értelemben vett családja tagjának családi életét csak az uniós polgár jogállás megszerzésének időpontjától veszik figyelembe.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

19. A Bírósághoz előzetes döntéshozatalra előterjesztett két kérdésével, amelyeket véleményem szerint együttesen kell megvizsgálni, az előterjesztő bíróság lényegében annak pontosítását kéri a Bíróságtól, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja értelmében vett „más családtagok, […] akik […] az elsődleges tartózkodási joggal rendelkező uniós polgár[ral] […] egy háztartásban élnek" fogalma meghatározható-e úgy, hogy lehetséges legyen annak „egységes alkalmazása", és nemleges válasz esetén a Bíróságtól azon kritériumok megjelölését kéri, amelyek lehetővé teszik annak meghatározását, hogy a családtagot e rendelkezés értelmében az uniós polgárral „egy háztartásban élőnek" kell-e tekinteni.

6 A Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás (HL 2019. C 384. I, 1. o.; a továbbiakban: kilépésről rendelkező megállapodás) 10. cikkének (3) bekezdése.

7 Az említett megállapodás 10. cikkének (2) bekezdésével együttesen értelmezve.

8 Az alapeljárás alperese még azt is vitatja, hogy ez indokolja a kérelem miniszter általi elutasítását (lásd az alapeljárás alperese észrevételeinek 44. pontját). A teljesség kedvéért meg kell azonban jegyezni, hogy az AA-val szemben hozott elutasító határozat indokolásának az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 6. pontjában szereplő összefoglalása a 2. pontjában tartalmaz utalást azon nemzeti szabályra, amely szerint „az uniós polgár életvitelét az uniós polgárrá válástól kezdődően kell értékelni, függetlenül attól, hogy ez hol történt".

1. Az uniós polgárral egy háztartásában élő családtag meghatározásának lehetetlen egységessége

20. Ami a „családtagok, […] akik […] az uniós polgár[ral] […] egy háztartásban élnek” fogalmának egy lehetséges egységesen alkalmazható meghatározását illeti – eltekintve attól, hogy amit egységesnek tekintenek, arról gyorsan kiderülhet, hogy végeredményben meglehetősen viszonylagos –, egy ilyen meghatározás véleményem szerint se megvalósíthatónak, se kívánatosnak nem tűnik. A 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének szövege sokkal nyitottabb – hogy ne mondjam pontatlanabb –, mint ugyanezen irányelv 2. cikkének szövege, amely a 2. pontjában meghatározza az uniós polgár „nukleáris” családjának tagjait. E pontatlanság azzal magyarázható, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében említett családtagok a családtagok azon fennmaradó kategóriáját alkotják, akik számára a beutazást és az ott tartózkodást a tagállamoknak csak meg kell könnyíteniük. Mivel a tagállamoknak az e családtagokkal szembeni kötelezettségei kisebb intenzitásúak, mint a nukleáris család tagjai esetében,[9] a családtagok ezen első kategóriája meghatározásának nem kell olyan pontosnak lennie, mint a második esetében. Véleményem szerint e megállapítás a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontjában említett összes esetre érvényes. Az „uniós polgárral egy háztartásban élő családtag” fogalom körülhatárolásának homályossága pozitívum is lehet, mivel bizonyos rugalmasságot tesz lehetővé a meghatározásában. A „családtagok, […] akik […] az uniós polgár[ral] […] egy háztartásban élnek” fogalomhoz hasonló szociológiailag és kulturálisan változó fogalom egységes módon történő meghatározásának megkísérlése nemcsak veszélyesnek bizonyulhat, hanem – amint arra az alapeljárás alperese rámutatott – ellentétes is lehet a 2004/38 irányelv által elérni kívánt céllal, mivel képtelenség megragadni a tágabb értelemben vett családi élet különböző formáinak többdimenziós és sokrétű valóságát.

21. Véleményem szerint tehát nem lehetséges az uniós polgárral egy háztartásban élő családtag fogalmát egységesen meghatározni.

22. A Bíróság előtti eljárás írásbeli szakaszában részt vevő néhány fél az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdést úgy értelmezte, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a „családtagok, […] akik […] az uniós polgár[ral] […] egy háztartásban élnek” fogalma önálló uniós jogi fogalom-e. Én nem így értelmezem az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdést, amelynek megfogalmazása egyébként elég világos. Ezenkívül, ha úgy kellene értelmezni, ahogyan azt e felek javasolják, ezen első kérdés kényesebbnek bizonyulna, mint amilyennek első ránézésre tűnik, még akkor is, ha a kérdés megoldását nem tartom szükségesnek ahhoz, hogy segítse a kérdést előterjesztő bíróság számára az előtte folyamatban lévő jogvita elbírálását.

23. Annak felidézésére szorítkozom tehát, hogy a Bíróság következetes ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy „az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést főszabály szerint az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni”.[10]

24. A Dán Királyság írásbeli észrevételeiben azzal érvel, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első albekezdése a nemzeti jogokra való kifejezett hivatkozást tartalmaz, és hogy a Bíróság egyébként már széles mérlegelési mozgásteret ismert el a tagállamok számára,

[9] Lásd például: 2012. szeptember 5-i Rahman és társai ítélet (C-83/11, a továbbiakban: Rahman és társai ítélet, EU:C:2012:519, 18., 19. és 21. pont).

[10] Lásd: 2011. december 21-i Ziolkowski és Szeja ítélet, C-424/10 és C-425/10, EU:C:2011:866, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd ugyanebben az értelemben: 2019. március 26-i SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet [C-129/18, a továbbiakban: SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet, EU:C:2019:248, 50. pont].

amikor azt kell értékelniük, hogy a vizsgálatnak alávetett egyedi helyzet az e rendelkezésben említett valamelyik helyzet körébe tartozik-e.[11] A Bizottság ellenkező álláspontot képvisel, jelezve, hogy az e 3. cikk (2) bekezdésében a nemzeti jogokra történő hivatkozás csak azokra a feltételekre vonatkozik, amelyek mellett a tagállamnak meg kell könnyítenie az e rendelkezés hatálya alá tartozó személyek beutazását és tartózkodását, nem pedig e személyek meghatározására.

25. A Bíróság e rendelkezéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlata tekintetében a helyzet ellentmondásosnak tűnik, tekintettel többek között arra, hogy e rendelkezés tág teret enged a tagállamok értékelésének, amelyre rövidesen visszatérek.[12] Egyértelműen nehézségek merülnek fel ugyanis a Rahman és társai ítélet olvasata kapcsán, amelyben a Bíróság megállapította, hogy „[a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontján alapuló tartózkodási engedély] kérelmező[je] személyes körülményeire vonatkozó, említett vizsgálat keretében az illetékes hatóságnak […] figyelembe kell vennie az adott ügy különböző releváns tényezőit, így például az uniós polgár és az őt kísérni vagy hozzá csatlakozni kívánó családtag közötti pénzügyi vagy fizikai függés mértékét vagy a köztük lévő rokonsági fokot”.[13] A Bíróság hozzáteszi, hogy „[t]ekintettel arra, hogy a 2004/38 irányelv *nem tartalmaz pontosabb szabályokat*, valamint hogy a 3. cikkének (2) bekezdésében *»a nemzeti jogszabályaival összhangban« fordulat szerepel*, meg kell állapítani, hogy a figyelembe veendő *tényezők meghatározását* illetően minden tagállam *széles mérlegelési mozgástérrel* rendelkezik. A fogadó tagállamnak ennek alapján biztosítania kell azt, hogy a jogszabályaiban alkalmazott kritériumok megfeleljenek a »meg kell könnyítenie« kifejezés *és az említett 3. cikk (2) bekezdésében használt, függésre vonatkozó kifejezések* általános jelentésének, és ne fosszák meg ezt a rendelkezést hatékony érvényesülésétől”.[14]

26. A fentiek a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja kapcsán éles ellentétben állnak például az SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítéletben szereplő állításokkal, amelyek szerint e rendelkezés „nem tartalmaz a tagállamok jogaira való kifejezett hivatkozást”,[15] így teret engedve az uniós jog abban foglalt önálló fogalma egységes értelmezésének.[16] Ugyanakkor az is igaz, hogy ezen ítélet csak részben ismételte meg a Rahman és társai ítélet 24. pontját, mellőzve a függőségre vonatkozó kifejezésekre történő hivatkozást.[17]

27. Bárhogy is legyen, amint azt fentebb kifejtettem, véleményem szerint a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés nem az, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja értelmében a „családtagok, […] akik […] az uniós polgár[ral] […] egy háztartásban élnek” fogalom az uniós jog önálló fogalma-e, és számomra úgy tűnik, hogy e kérdés a Bíróságnak az előterjesztett második kérdésre adandó válasza tekintetében sem

[11] A Dán Királyság többek között a Rahman és társai ítéletből és az SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítéletből eredő ítélkezési gyakorlatra alapítja értékelését.

[12] Már volt alkalmam hangsúlyozni a tagállamok e széles mérlegelési mozgásterét: lásd a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Családegyesítés – A menekült lánytestvére) ügyre vonatkozó indítványom (C-519/18, EU:C:2019:681, 57–62. pont). Lásd továbbá a jelen indítvány 31. pontját.

[13] Rahman és társai ítélet (23. pont). Érdemes emlékeztetni arra, hogy a Bírósághoz ebben az ügyben a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontja első esetének értelmezése iránt nyújtottak be kérelmet, és nem említik, hogy ez az uniós jog önálló fogalma lenne. Ezzel szemben, más összefüggésben, de még mindig az „eltartott” fogalmával kapcsolatban lásd: 2019. december 12-i Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Családegyesítés – A menekült lánytestvére) ítélet (C-519/18, EU:C:2019:1070, 44. és 45. pont).

[14] Rahman és társai ítélet (24. pont). Kiemelés tőlem.

[15] SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (50. pont).

[16] Lásd: SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (50. és azt követő pontok).

[17] Azt is érdemes megjegyezni, hogy az SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítéletben a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontjával kapcsolatos fejtegetésekben a Bíróság tartózkodott annak pontosításától, hogy az említett rendelkezésben szereplő melyik esethez köthető az alapeljárásban szereplő helyzet (lásd különösen az említett ítélet 58. és 59. pontját).

meghatározó.[18] Ugyanis a Bíróság többek között a Rahman és társai ítéletben, valamint az SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítéletben anélkül, hogy állást foglalt volna a tekintetben, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontjában használt fogalmak az uniós jog önálló fogalmai-e, megfelelő segítséget tudott nyújtani a hozzá forduló nemzeti bíróságoknak azzal, hogy egyértelművé tette az értelmezni kért rendelkezések *szokásos* jelentését.

2. Az uniós polgárral egy háztartásban elő családtag mint a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontjában említett harmadik eltartotti eset

28. Az egységes meghatározás lehetetlenségének megállapítása után, illetve még ha feltételezzük is, hogy nem az uniós jog önálló fogalmáról van szó, a Bíróság nem mentesül azon kötelezettsége alól, hogy segítséget nyújtson a kérdést előterjesztő bíróságnak és egyértelművé tegye a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja szerinti „családtagok, […] akik […] az uniós polgár[ral] […] egy háztartásban élnek” fogalmát. Ennek érdekében egy pillanatra általánosabban vissza kell térni az ezen irányelv által bevezetett rendszerhez.

a) A tagállamokat a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének c) pontja értelmében terhelő kötelezettség terjedelme

29. A 2004/38 irányelv „célja, hogy megkönnyítse a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás alapvető és egyéni jogának a gyakorlását, amely jogot közvetlenül az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése ruházza az uniós polgárokra, és ezen irányelv célja különösen az említett jog megerősítése […]. E célokra tekintettel a 2004/38 irányelv rendelkezéseit […] tágan kell értelmezni”.[19] Amint azt fentebb kifejtettem, ez az uniós polgárok és családtagjaik közötti családegyesítés megkönnyítését is célzó rendszer alapvető dichotómián nyugszik.

30. A 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontjában meghatározott első körbe tartozó családtagok számára automatikusan biztosított a beutazáshoz és a tartózkodáshoz való jog az uniós polgár fogadó tagállamában. A 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első albekezdésében említett „más” családtagok beutazását és tartózkodását e tagállam csupán megkönnyíteni köteles.[20]

31. E „más” családtagok beutazása és tartózkodása puszta „megkönnyítésének” e kötelezettségéből az következik, hogy a tagállamok a 2004/38 irányelv alapján nem kötelesek minden olyan beutazási vagy tartózkodási kérelemnek helyt adni, amelyek esetében a kérelmező bizonyítja, hogy ezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének első albekezdése értelmében vett családtag.[21] Ezen értelmezést egyébként megerősíti a 2004/38 irányelv

[18] Lehet ugyanis egy középút mellett is érvelni, amely elismeri a szóban forgó fogalom önálló jellegét, miközben – ami a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja természetéből adódóan elkerülhetetlennek tűnik – a konkrét követelmények meghatározása során továbbra is széles mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamok számára ahhoz, hogy a szóban forgó rendelkezésben általánosan meghatározott jogosultsági kritériumot teljesítettnek lehessen tekinteni.

[19] SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A 2019. december 12-i Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Családegyesítés – A menekült lánytestvére) ítélet (C-519/18, EU:C:2019:1070, 49. pont) úgy tűnik azon célokra helyezi a hangsúlyt, amelyek „más tagállamoknak vagy harmadik országoknak a fogadó tagállamban jogszerűen tartózkodó állampolgárai családegyesítésének a fogadó tagállamban való biztosítására vagy támogatására irányulnak”. A 2004/38 irányelv tág értelmezésének korlátairól lásd: SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (55. pont).

[20] Lásd: Rahman és társai ítélet (19. pont).

[21] Lásd: Rahman és társai ítélet (18. pont).

(6) preambulumbekezdése,[22] amely szerint a rendelkezés célja a tágabb értelemben vett család egységének fenntartása.[23] A Bíróság pontosította a fogadó tagállamokat a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja alapján benyújtott beutazási vagy tartózkodási kérelem megvizsgálása során terhelő kötelezettségeket. Noha nem kötelesek beutazási vagy tartózkodási jogot biztosítani e távolabbi családtagok számára, „a [2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontja] alapján azonban […] a tagállamoknak a beutazási és tartózkodási kérelmek tekintetében harmadik államok más állampolgáraival szemben bizonyos előnyben kell részesíteniük azokat, akik egy uniós polgárral *függőségi* viszonyban állnak”.[24] Ezen előny alapját alapvetően a tagállamok azon kötelezettsége képezi, hogy a „kérelméről hozott határozat e személyek személyes körülményeinek alapos vizsgálatán alapuljon, és elutasítás esetén indokolást tartalmazzon”.[25] A Bíróság rámutat, hogy a tagállamok kötelesek „figyelembe [venni] az adott ügy különböző releváns tényezőit, így például az uniós polgár és [a] családtag közötti pénzügyi vagy fizikai függés mértékét vagy a köztük lévő rokonsági fokot”.[26] Emellett a 2004/38 irányelv pontatlansága és a nemzeti jogszabályokra való hivatkozás együttesen a figyelembe veendő tényezők meghatározását illetően „széles mérlegelési mozgástér”[27] fennállásának megállapításához vezet. E széles mérlegelési mozgásteret azonban kettős korlátozás mellett kell gyakorolni: egyrészt a „megkönnyít” kifejezés és a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontjában szereplő, függőségre vonatkozó kifejezések általános jelentésének tiszteletben tartása, másrészt e rendelkezés hatékony érvényesülésénnek megőrzése mellett.[28] A tagállamok e mérlegelési mozgásterükkel élve többek között „a függés jellegére vagy időtartamára vonatkozóan különleges követelményeket írhatnak elő elsősorban annak biztosítása érdekében, hogy ez a függőségi helyzet valóban szilárdan fennálljon, és ne csak a fogadó tagállam területére való beutazás és ott-tartózkodás céljából hozzák létre”.[29] Végül e mérlegelési mozgástérrel „az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt rendelkezések alapján és azok tiszteletben tartásával kell” élni.[30]

[22] Amelynek értelmében „[a] tágabb értelemben vett család egységének fenntartása érdekében, és az állampolgárság alapján való megkülönböztetés tilalmának sérelme nélkül, a fogadó tagállamnak meg kell vizsgálnia saját nemzeti jogszabályai szerint azon személyek helyzetét, akik nem tartoznak az ezen irányelv szerinti családtagfogalomba, és akik ezért nem élvezik a fogadó tagállamba való automatikus beutazás és az ott-tartózkodás jogát, hogy el lehessen dönteni, hogy e személyeknek megadható-e a beutazás és a tartózkodás joga, figyelembe véve az uniós polgárral fennálló kapcsolatukat vagy bármely más körülményt, mint például az uniós polgártól való pénzügyi vagy fizikai függésüket”.

[23] Lásd: Rahman és társai ítélet (32. pont). Lásd még: SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (60. pont).

[24] Rahman és társai ítélet (21. pont). Kiemelés tőlem. Lásd még: SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (61. pont).

[25] Rahman és társai ítélet (22. pont). Lásd még: SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (62. pont). Ez már a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdéséből is kitűnt.

[26] Rahman és társai ítélet (23. pont). A Bíróság nem sokkal később pontosítja, hogy bizonyos ténybeli körülményekből – például gazdasági függés, egy háztartásban élés vagy súlyos egészségügyi okok – adódó szoros és szilárd családi kapcsolat fenntartásán alapuló függőségi helyzetnek kell fennállnia abban az országban, amelyből az érintett családtag érkezik, abban az időpontban, amikor ez a családtag az őt eltartó uniós polgárhoz való csatlakozását kérelmezi (lásd: Rahman és társai ítélet [32. és 33. pont]).

[27] Rahman és társai ítélet (24. pont). Lásd még: SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (63. pont).

[28] Rahman és társai ítélet (24. pont). Lásd még: SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (63. pont).

[29] Rahman és társai ítélet (38. pont).

[30] SM (Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek) ítélet (64. pont). Ennélfogva a Bíróság a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja értelmében vett „más családtagok” által benyújtott beutazási vagy tartózkodási kérelem tárgyában döntő nemzeti hatóságoknak egy kicsit több iránymutatást ad, és elvárja tőlük – különösen abban az esetben, amikor az Alapjogi Charta 24. cikke alkalmazandó –, hogy „az adott ügy valamennyi fennálló és releváns körülményét kiegyensúlyozott és észszerű módon [értékeljék], az összes érintett érdeket, és különösen az érintett gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve” (SM [Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek] ítélet [68. pont]). Ezt követően a bíróság meghatározza az értékelési kritériumokat, valamint az elvégzendő kockázatértékelést. A tagállamok mérlegelési mozgástere drasztikusan csökken, ha a Bíróság megállapítja, hogy ha egy ilyen elemzés végén úgy tűnik, hogy a szóban forgó család tagjai, így a gyermek is, tényleges családi életet kívánnak élni, és a gyermek az uniós polgár gyámjaival szemben függőségi viszonyban van, „a családi élet tiszteletben tartásához fűződő alapvető joghoz kapcsolódó követelmények a gyermek mindenek felett álló érdekének a figyelembevételére vonatkozó kötelezettséggel összefüggésben *főszabály szerint megkövetelik* azt, hogy az említett gyermek számára az uniós polgárnak a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének […] a) pontja értelmében vett más családtagjaként biztosítsák a beutazás és a tartózkodás jogát” (SM [Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek] ítélet [71. pont]. Kiemelés tőlem.).

32. Jóllehet a Bíróság így pontosítani tudta a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja értelmében a tagállamokat terhelő kötelezettségek terjedelmét, meg kell állapítani, hogy maga az e rendelkezés értelmében vett „uniós polgárral egy háztartásban elő családtag" fogalom még nem nyert értelmezést.

b) A rendszertani és teleologikus elemzéssel szükségszerűen kiegészített szó szerinti értelmezés

33. A kérdést előterjesztő bíróság kiemelte, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja miatt felmerülő nehézségek egyike a rendelkezésre álló különböző nyelvi változatok közötti eltérésekből fakad. Konkrétan a („members of the household of the Union citizen") angol nyelvi változat a francia nyelvi változathoz hasonlóan azt sugallja, hogy az uniós polgár és a család másik tagja legalábbis ugyanabban a háztartásban élnek. Ezen elem arra indította az ír hatóságokat, hogy e feltételt úgy értelmezzék, hogy az uniós polgárnak azon háztartás *fejének* kell lennie, amelyhez a másik családtag is tartozik. Ezzel szemben úgy tűnik, hogy a („convive") olasz nyelvi változat például megelégszik a puszta életközösséggel.[31] Egyes nyelvi változatok gyors és nem kimerítő összehasonlításából tehát kiderül, hogy nem mindegyik tartalmazza e megerősített követelményt az uniós polgár „háztartásában" élésre vonatkozóan, mivel úgy tűnik, hogy némelyikük a puszta együttlakás megkövetelésére szorítkozik.

34. Jóllehet nyilvánvaló eltérések vannak a nyelvi változatok között, már most úgy vélem, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontjában foglalt feltételt nem lehet úgy értelmezni, ahogy azt az ír hatóságok teszik, azaz hogy az érintett uniós polgárnak szükségszerűen a háztartás fejének kell lennie. Eltekintve attól, hogy a „háztartás feje" e funkciója számomra egy különösen régi és teljesen idejétmúlt családi hierarchiát testesít meg, mivel e funkció általában a férfi attribútuma, amelyet a patriarchális házastársi és családmodell elmozdíthatatlan epicentrumának tekintenek,[32] annak előírása, hogy a család másik tagja annak az uniós polgárnak a háztartásában éljen, amelynek ez utóbbi egyben a feje is, egy további olyan feltétel megállapítását jelenti, amelyet az irányelv véleményem szerint még az angol nyelvi változatban sem nem ír elő.[33]

35. Egyébiránt emlékeztetek arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy egy uniós jogi rendelkezés valamely nyelvi változatának megfogalmazása nem szolgálhat e rendelkezés értelmezésének kizárólagos alapjául, illetve nem élvezhet elsőbbséget más nyelvi változatokkal szemben. Az uniós jog rendelkezéseit ugyanis egységesen kell értelmezni és alkalmazni az Unió valamennyi nyelvén készült változatok figyelembevételével. Valamely uniós jogi szöveg egyes nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést a szövegkörnyezete, és azon szabályozás célkitűzései alapján kell értelmezni, amelynek az részét képezi.[34]

[31] Úgy tűnik, hogy ugyanez a helyzet a spanyol („viva con el ciudadano"), a német („oder der mit ihm im Herkunftsland in häuslicher Gemeinschaft gelebt hat"), a holland („inwonen") továbbá a portugál („com este viva em comunhão de habitacão") nyelvi változatokkal is.

[32] A „háztartás feje" fogalmának a statisztikában való alkalmazásáról és az ilyen fogalom által felvetett nehézségekről lásd például: De Saint Pol, T., Deney, A. és Monso, O., „Ménage et chef de ménage: deux notions bien ancrées", *Travail, genre et sociétés*, 2004, 1. kötet, 11. sz., 63–78. o.

[33] Véleményem szerint ugyanis a „household of the Union citizen" akár pusztán azt is jelentheti, hogy valaki az uniós polgárral egy háztartásban él. Ezenkívül – amint azt az alapeljárás felperese megjegyezte –, a „családfőt" gyakran úgy tekintik, mint aki anyagi támogatást nyújt a környezetében élőknek. Márpedig az uniós polgárral „egy háztartásban élő családtag" esete egészen más eset, mint az említett polgár „eltartott" családtagjának esete.

[34] Lásd a kiterjedt ítélkezési gyakorlatból: 2008. április 3-i Endendijk ítélet (C-187/07, EU:C:2008:197, 22. és azt követő pontok); 2019. szeptember 18-i VIPA ítélet (C-222/18, EU:C:2019:751, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2021. február 25-i Bartosch Airport Supply Services ítélet (C-772/19, EU:C:2021:141, 26. pont).

36. Az elemzés e szakaszában a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontjának szövegéből mindenesetre az következik, hogy az uniós polgárral egy háztartásban élő családtag legalábbis negatívan meghatározható: nyilvánvalóan nem a 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontja szerinti első körhöz tartozó családtag, továbbá nem pusztán anyagilag eltartott (anyagi és pénzügyi függőséghez kapcsolódó feltétel), és nem érinti súlyos egészségi állapot (fizikai függőséghez kapcsolódó feltétel), továbbá nem is az említett polgár bejegyzett élettársa. E szó szerinti elemzés azt mutatja, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontjában említett három eset közös jellemzője az anyagi („eltartott") vagy fizikai („súlyos egészségügyi okok") függőségi forma fennállása.[35] Azon családtag, aki az uniós polgárral „egy háztartásban [él]", „függőségi"[36] helyzetben van a polgárral szemben, amelyet a Bíróság ítélkezési gyakorlatának elemzése is megerősít,[37] azonban egy olyan függőségi helyzetben van, amely tehát nem pusztán anyagi és nem csak humanitárius, és amelyet még meg kell határozni.

37. A szokásos értelemben véve, amely értelmet az ítélkezés gyakorlat értelmében meg kell határozni,[38] a háztartás (ménage) általában olyan párt jelent, akik együtt élnek és egy háztartási életközösséget alkotnak. Etimológiai szempontból a francia „ménage" kifejezés a latin *mansio* szóhoz kapcsolódik, ami házat jelent.[39] Ha ragaszkodunk ehhez a meghatározáshoz, a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontjának többek között angol és francia nyelvi változatában szereplő „háztartás" fogalmára történő hivatkozás nem állna olyan távol azon nyelvi változatoktól, amelyek elegendő követelménynek tartják a szó tisztán földrajzi értelmében vett puszta életközösséget, ugyanakkor a háztartási életközösség vonatkozásában egy további árnyalást vezet be, amely a puszta egy fedél alatti együttlakás esetén nem feltétlenül valósul meg. A 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontja szövegének elemzése ugyanis – amelyet a 2004/38 irányelv kontextuális és rendszertani elemzése gazdagít – lehetővé teszi az alapeljárás felperese azon állításának végleges elvetését, amely szerint a pusztán ugyanazon lakásban való élés elegendő annak megállapításához, hogy a szóban forgó családtag az uniós polgárral „egy háztartásban [él]".[40] Kétségtelen, hogy az ugyanazon lakóhelyen való élés szükséges feltétel, de nem elégséges ahhoz, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontja második esetének hatálya alá tartozásra lehessen hivatkozni.

38. Noha a „háztartás" kifejezés szokásos jelentése a „pár" és a „háztartási életközösség" fogalmára utal, számomra mégis úgy tűnik, hogy e meghatározást a 2004/38 irányelvvel összefüggésben értelmezve szükségszerűen ki kell terjeszteni, mivel a pár tagjai főszabály szerint már a 2004/38 irányelv 2. cikke 2. pontjának hatálya alá tartoznak. A „háztartást" tehát itt tágabban kell érteni, inkább az „otthon" értelmében.[41] Ezen otthon tagjai különböző módon járulnak hozzá a családi élethez.

35 Ezt erősíti meg a Rahman és társai ítélet 21. pontja.

36 Rahman és társai ítélet (21. pont).

37 Lásd: Rahman és társai ítélet (36., 38., 39. pont).

38 Lásd: Rahman és társai ítélet (24. pont).

39 Forrás: Larousse szótár, amely elérhető a következő internetes oldalon: (www.larousse.fr/dictionnaires/français/ménage/50418).

40 Igaz, hogy úgy tűnik, hogy a 2004/38 irányelvvel kodifikált korábbi jogi aktusok nem tartalmazzák e „háztartásra" való hivatkozást, hanem inkább az „együttélés" követelményére utaltak (lásd például: a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet [HL 1968. L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.] 10. cikkét, illetve a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás területén a tagállamok állampolgárainak Közösségen belüli mozgására és tartózkodására vonatkozó korlátozások eltörléséről szóló, 1973. május 21-i 73/148/EGK tanácsi irányelv [HL 1973. L 172., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 167. o.] 1. cikkének (2) bekezdését). Az alapeljárás felperese ebből azt a következtetést vonja le, hogy a 2004/38 irányelvet a (3) preambulumbekezdése értelmében, amely kimondja, hogy célja „valamennyi uniós polgár szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának egyszerűsítése és megerősítése", a hatálybalépése előtti jogi helyzethez képest nem lehet megszorítóbban értelmezni.

41 Az otthon fogalma véleményem szerint jobban tükrözi az egy fedél alatt együtt élő tágabb család gondolatát.

39. A háztartás vagy az otthon olyan fogalmak, amelyek a közös élet megszervezésére és az abban való részvételre irányuló tisztán pragmatikus szándékon túl az összetartozás olyan *érzését*, egy olyan különleges *érzelmet* váltanak ki, amely köteléket képez az azt alkotó személyek között. Ezen érzés és ezen érzelem teszi például lehetővé, hogy megkülönböztessük a pusztán lakótársi helyzetet a valódi egy háztartásban vagy otthonban éléstől.

40. Ebből következik, hogy ahhoz, hogy az uniós polgárral egy háztartásban éljen, a család másik tagjának fogalmilag rokoni kapcsolatban kell állnia azzal a polgárral, akivel együtt él. Ezenkívül a nem elhanyagolható időtartamú, nem pusztán kényelmi okokból szervezett együttlakás során szilárd érzelmi köteléknek [42] kell kettejük között fennállnia. Ezen érzelmi köteléknek véleményem szerint olyan intenzitásúnak kell lennie, hogy ha az érintett családtag már nem él az uniós polgárral egy háztartásban, az ezen utóbbit annyira személyesen érintené, [43] hogy érzelmi jellegű kölcsönös függőségi helyzetről beszélhetünk.

41. Ily módon a nemzeti hatóságoknak kell felmérniük a kapcsolat stabilitását, beleértve, de nem kizárólagosan, az együttélés időtartamát, valamint a családi élet sajátosságait bemutató közös élet keretein belül megnyilvánuló családi érzelmek intenzitását. [44] Az állítólagos tágabb értelemben vett családi struktúra életmódjának egészét átfogóan, esetről esetre, az egyes konfigurációk sajátos körülményei függvényében, az összes releváns ténybeli elem alapján kell értékelni.

42. Ezzel szemben véleményem szerint az érintett családtag szándékai nem tartoznak e releváns elemek közé. Egyrészt azt, hogy mi lesz a jövőben, mindig nehéz bizonyítani. Másrészt e szándékok változhatnak, és igazából semmi sem tud ellene hatni. Végül, az ítélkezési gyakorlat nem ilyen értelmű. [45]

43. Ennélfogva álláspontom szerint a fenti megállapítások összességéből az következik, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az olyan helyzetre vonatkozik, amelyben az érintett uniós polgárral egy háztartásban éléshez kapcsolódó sajátos ténybeli körülményekből adódóan a távolabbi családtagok szoros és szilárd családi kapcsolatot tartanak fenn. Ezen összetartozás a szilárd együttélésben nyilvánul meg, amelynek keretében ugyanazon lakásban élnek, és amelyet az együttélésre irányuló szándék vezérel, valamint amely a családi élet jellemzőit viseli. A nemzeti hatóságoknak esetről esetre alaposan meg kell vizsgálniuk az egyes egyéni helyzeteket, figyelembe véve az olyan különböző releváns tényezőket, mint például a rokonsági fok, az együttélés időtartama, a kapcsolat szorossága és az érzelmi kötelék intenzitása. A tagállamok mérlegelési mozgásterük keretében különleges követelményeket írhatnak elő az uniós polgárral egy háztartásban élés igazolására vonatkozóan annak érdekében, hogy meggyőződjenek a hatóságaik által vizsgálandó ténybeli

[42] További vizsgálat nélkül számomra nem feltétlenül vélelmezhető, hogy a rokoni kapcsolat szükségszerűen érzelmet vált ki ugyanazon család két tagja között, kivéve, ha a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontjának különösen nagyvonalú értelmezését követjük.

[43] A jelen indítvány 29. pontjában hivatkozott alapvető dichotómia miatt nem vagyok meggyőződve arról, hogy bizonyítani kell, hogy az uniós polgár „más családtag[jai]" beutazásának és tartózkodásának megtagadása esetén ez utóbbi lemondana a mozgási szabadsága gyakorlásáról. Egy ilyen feltétel továbbá a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdése a) pontjának különösen megszorító értelmezéséhez is vezetne.

[44] Például a szüleit elvesztett uniós polgár helyzetére gondolok, akit nagybátyja és nagynénje gondjaira bíztak. Ezen életközösség felnőttkorban is folytatódhat anélkül, hogy e nagybácsi és nagynéni – ha anyagi önállósággal rendelkeznek – az uniós polgár által eltartottnak minősülnének. Mindazonáltal, tekintettel a különös érzelmi érintettségükre, e „más" családtagokat a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja értelmében vett egy háztartásban élőnek kell tekinteni. Gondolok itt továbbá a 21. életévét betöltött, gazdasági szempontból független, az uniós polgár közvetlen leszármazottjának helyzetére is, aki úgy lép a munka világába, hogy továbbra is a szüleinél lakik.

[45] Emlékeztetek arra, hogy a Rahman és társai ítélet 33. pontja értelmében „[a] függőségi helyzetnek […] fenn kell állnia abban az országban, amelyből az érintett családtag érkezik, abban az időpontban, amikor ez a családtag az őt eltartó uniós polgárhoz való csatlakozását kérelmezi" (lásd még: 2014. január 16-i Reyes ítélet [C-423/12, EU:C:2014:16, 30. pont]).

helyzet valódiságáról és állandóságáról, azonban azzal a kettős feltétellel, hogy e követelmények összhangban maradnak a „megkönnyít” ige és az „uniós polgár[ral] egy háztartásban élnek” kifejezés szokásos jelentésével, és nem fosztják meg a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első bekezdésének a) pontját hatékony érvényesülésétől.

III. Végkövetkeztetés

44. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Supreme Court (legfelsőbb bíróság, Írország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az olyan helyzetre vonatkozik, amelyben az érintett európai uniós polgárral egy háztartásban éléshez kapcsolódó sajátos ténybeli körülményekből adódóan a távolabbi családtagok szoros és szilárd családi kapcsolatot tartanak fenn. Ezen összetartozás a szilárd együttélésben nyilvánul meg, amelynek keretében ugyanazon lakásban élnek, és amelyet az együttélésre irányuló szándék vezérel, valamint amely a családi élet jellemzőit viseli.

A nemzeti hatóságoknak esetről esetre alaposan meg kell vizsgálniuk az egyes egyéni helyzeteket, figyelembe véve az olyan különböző releváns tényezőket, mint például a rokonsági fok, az együttélés időtartama, a kapcsolat szorossága és az érzelmi kötelék intenzitása.

A tagállamok mérlegelési mozgásterük keretében különleges követelményeket írhatnak elő az uniós polgárral egy háztartásban élés igazolására vonatkozóan annak érdekében, hogy meggyőződjenek a hatóságaik által vizsgálandó ténybeli helyzet valódiságáról és állandóságáról, azonban azzal a kettős feltétellel, hogy e követelmények összhangban maradnak a „megkönnyít” ige és az „uniós polgár[ral] egy háztartásban élnek” kifejezés szokásos jelentésével, és nem fosztják meg a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdése első bekezdésének a) pontját hatékony érvényesülésétől.